

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 126 | 14-20 Kasım 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 47 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

17 Kasım: Diyarbakır'da polis, 17 yaşındaki bir reşit olmayan kişiyi bir duvara yazı yazdığı gerekçesiyle ev baskınıyla gözaltına aldı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

İl valileri ve diğer yerel makamlar aşağıdaki toplantı ve gösteri yasaklarını getirdi.

Tarih	Valilik	Yasak süresi
14 Kasım	Mardin	15 gün
15 Kasım	Hakkari	15 gün
17 Kasım	Tunceli	5 gün
20 Kasım	Elazığ	15 gün
20 Kasım	Bingöl	15 gün
20 Kasım	Van	9 gün
20 Kasım	Şanlıurfa	15 gün
20 Kasım	Bitlis	15 gün

Kürt çoğunluklu illerde getirilen söz konusu yasaklar, Türkiye tarafından Suriye ve Irak'ta Kürt çoğunluklu bölgelerde gerçekleştirilen hava saldırıları neticesinde ortaya çıkabilecek gösterilerin önüne geçmeye yönelik olarak değerlendirildi.

16 Kasım: İstanbul'da Kadıköy kaymakamlığı, bir üniversite öğrenci kulübü tarafından organize edilen bir film etkinliğini yasakladı.

17 Kasım: İstanbul'da polis bir kadın derneğine baskın düzenleyerek içeride bulunan 11 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

17 Kasım: İstanbul savcıları çeşitli protestolara katılımları nedeniyle 104 kişi hakkında iddianame hazırladı.

20 Kasım: Türkiye tarafından Irak ve Suriye'de gerçekleştirilen hava hareketine karşı Tunceli'de düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis bir kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

15 Kasım: Bir Diyarbakır mahkemesi, HDP milletvekili Çağlar Demirel'i, yaptığı açıklamalar ve gösterilere katılımı nedeniyle devleti aşağılama suçlamasıyla beş ay hapis cezasına mahkum etti.

15 Kasım: Osmaniye'de polis gazeteci Ahmet Erkan Yiğitsözlü'yü terörizm suçlamasıyla gözaltına aldı. Yiğitsözlü iki gün sonra serbest bırakıldı.

15 Kasım: Eskişehir'de polis sosyal medya paylaşımı nedeniyle bir kişiyi gözaltına aldı.

15 Kasım: İstanbul savcılar gazeteciler Ferhat Çelik ve Osman Akın hakkında mafya-devlet ilişkisi iddialarına dair haberleri nedeniyle soruşturma başlattı.

15 Kasım: Bir İzmir mahkemesi, 2016 yılında Kürt çoğunluklu illerde uygulanan sokağa çıkma yasaklarına yönelik eleştirileri nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanan insan hakları savunucusu Günseli Kaya'nın beraatına hükmetti.

15 Kasım: İstanbul savcılar eski milletvekili Eren Erdem hakkında sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etme suçlamasıyla iddianame hazırladı.

15 Kasım: Geçtiğimiz hafta sosyal medya platformu Tumblr'a getirilen erişim engeli, bazı içeriklerin kaldırılmasının ardından kaldırıldı.

16 Kasım: Ankara savcılar, bir iktidar partisi milletvekili tarafından yapılan suç duyurusu üzerine gazeteciler Fatih Gökhan Diler ve Altan Sancar hakkında yaptıkları bir haber nedeniyle soruşturma başlattı.

17 Kasım: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt gazeteci Beritan Canözer'i sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

17 Kasım: Anayasa Mahkemesi, Ümit Çobanoğlu adlı bir mahkumun cumhurbaşkanı, işçileri bakanı ve meclis başkanına dair çizdiği karikatürleri göndermesine engel olan Edirne cezaevinin hak ihlali yaptığına hükmetti.

18 Kasım: Türkiye'nin devlet haber kanalı TRT, sürgün gazeteci Bülent Keneş'in Stokholm'deki evinin görüntülerini yayınladı. Keneş, İsveç'in NATO üyeliğine onay vermek için Türkiye'nin iadesini şart koştuğu muhalifler arasında yer alıyor.

18 Kasım: Savcılar, tuvalete Türk lirası atarken görüldüğü Instagram videosu nedeniyle geçtiğimiz hafta geçici olarak gözaltına alınan Mika Can Raun hakkında yedi yıldan fazla hapis cezası talep etti. Raun devletin egemenlik alametlerini aşağılamak ve cumhuriyetin kurucusuna hakaret etmekle suçlanıyor.

19 Kasım: İstanbul savcılar gazeteci Mehmet Selçuk Ada hakkında, İstanbul'daki bombalı saldırıya ilişkin bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle halkı kin ve nefrete teşvik etmek suçlamasıyla soruşturma başlattı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

15 Kasım: Bir İzmir mahkemesi, 2016 yılında Kürt çoğunluklu illerde uygulanan sokağa çıkma yasaklarına yönelik eleştirileri nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılanan insan hakları savunucusu Günseli Kaya'nın beraatına hükmetti.

KÜRT AZINLIK

15 Kasım: Bir Diyarbakır mahkemesi, HDP milletvekili Çağlar Demirel'i, yaptığı açıklamalar ve gösterilere katılımı nedeniyle devleti aşağılama suçlamasıyla beş ay hapis cezasına mahkum etti.

15 Kasım: Diyarbakır savcılar Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk hakkında yeni bir iddianame hazırlayarak terörizm suçlamasıyla 15 yıla kadar hapis cezası talep etti. Demans teşhisi konan Tuğluk, kötüleşen sağlık durumu nedeniyle yakın zamanda cezaevinden tahliye edilmişti.

17 Kasım: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt gazeteci Beritan Canözer'i sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

CEZAEVİ KOŞULLARI

14 Kasım: Bir İstanbul cezaevi, kelepçeli tedaviyi reddeden Tenzile Acar adlı mahkumun tedavisine engel oldu.

14 Kasım: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar mahkumlara ait mektuplara ve yazı çalışmalarına el koydu.

14 Kasım: Medyada yer alan haberlerde Uşak'taki bir cezaevinde koşu alanın yeterli olarak ısıtılmadığı duyuruldu.

16 Kasım: Bir Adana cezaevi, ağız içi aramayı kabul etmeyen mahkumların hastane sevkini yaptırmadı.

17 Kasım: Anayasa Mahkemesi, Ümit Çobanoğlu adlı bir mahkumun cumhurbaşkanı, işçileri bakanı ve meclis

başkanına dair çizdiği karikatürleri göndermesine engel olan Edirne cezaevinin hak ihlali yaptığına hükmetti.

19 Kasım: Medyada yer alan haberlere göre Ankara'daki bir cezaevi Bager Sayak isimli bir mahkumu Ekim 2021'den bu yana tek kişilik hücrede tutuyor. Aynı cezaevinin mahkumlara gönderilen Kürtçe dilindeki kitap ve dergileri alıcılarına teslim etmediği de haberlerde duyuruldu.

20 Kasım: Bir Erzurum cezaevi Burhanettin Şahin isimli kanser hastası bir mahkumun tedavisini geciktirdi.

20 Kasım: Konya'daki bir cezaevinde Mehmet Ümit adlı ampüte bir mahkumun tek kişilik hücrede tutulduğu duyuruldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

16 Kasım: Ankara'da geçtiğimiz hafta katledilen beş Afgan göçmenin başka bir Afgan vatandaşı tarafından öldürüldüğü ve söz konusu katil zanlısının Afganistan'a kaçtığından şüphelenildiği iddia edildi. Başlangıçta olayın bir nefret suçu olduğundan şüphelenilmişti.

18 Kasım: İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), yayımladığı bir raporda Türkiye'nin on binlerce Afganı uluslararası koruma talepleri olup olmadığına bakmaksızın doğrudan Afganistan'a sınır dışı ettiğini veya İran'la kara sınırı üzerinden geri ittiğini belirtti.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

15 Kasım: Şırnak'ta askerler sorguya aldıkları üç çobana fiziksel şiddet uyguladı.

15 Kasım: Kayseri'deki bir cezaevinde gardiyanlar Haşim Erkol adlı bir mahkuma fiziksel saldırıda bulundu.

17 Kasım: Bir Trabzon cezaevinde gardiyanlar Yunus Çınar isimli bir mahkuma kötü muamelede bulundu.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

16 Kasım: Azerbaycan'da kaçırılmasının ardından istihbarat operasyonu ile yasa dışı şekilde Türkiye'ye getirilen Uğur Demirok adlı iş adamı, ByLock adlı mobil uygulamayı kullandığı gerekçesiyle terörizm suçlamasıyla tutuklandı.